

Handelsstrategi för Göteborgsregionen

Göteborgsregionens kommunalförbund – januari 2010

Handelsstrategi för Göteborgsregionen

Den regionala handelsstrategin är en överenskommelse om att vi gemensamt tar ansvar för att den regionala handelsstrukturen är långsiktigt hållbar och bidrar till att stärka Göteborgsregionen och Göteborg som handelscentrum.

Handeln skapar identitetspunkter och påverkar i hög grad den fysiska strukturen. Den enskilde konsumenten bryr sig inte om administrativa gränser; ofta bor vi i en kommun, arbetar i en annan och handlar i en tredje, vilket innebär att människors köp- och resmönster får regionala konsekvenser. För att den regionala handelsstrukturen ska vara långsiktigt hållbar är det viktigt att ha en gemensam målbild eller vision som visar färdriktningen.

”Göteborgsregionen ska vara en stark och tydlig tillväxtregion i Europa – en region som är attraktiv att bo, leva och verka i, samt besöka. Genom ett gemensamt, målinriktat arbete vill vi stärka regionens kvaliteter och aktivt arbeta för att möta framtidens utmaningar.”¹

Det är en utmaning att verka för att handelsetableringar kommer till stånd i lägen som bidrar till en långsiktigt hållbar utveckling av samhället. För att kunna bedöma enskilda projekt – men framförallt den samlade effekten av regionens handelsetableringar – behövs en gemensam handelsstrategi för hela regionen.

Den regionala handelsstrategin ska vara vägledande i arbetet med att nå en balanserad handelsutveckling i Göteborgsregionen. Det är önskvärt att få olika aktörer – kommuner, investerare, fastighetsägare, köpmän/handlare m.fl. – att förhålla sig till handelsstrategins intentioner. Det är också önskvärt att den regionala handelsstrategin återspeglas i de lokala handelsstrategierna. Den regionala handelsstrategin ska ge stöd för lokala beslut och ses som ett hjälpmedel i den fysiska planeringen.

Olika aktörer har olika perspektiv

Olika aktörer; kommuner, fastighetsägare, köpmän/handlare och konsumenter agerar utifrån olika preferenser. Det viktiga för en kommun är att skapa förutsättningar för handelsetableringar på ett sätt som tillgodoser kommuninvånarnas basutbud. För fastighetsägare och köpmän gäller det att nå ”rätt” marknad och tillgodose sitt vinst-

intresse. Den enskilde konsumenten bryr sig inte om administrativa gränser i samband med inköp. Människor bor, arbetar och handlar allt mer utspjtt. För samtliga aktörer är ett övergripande intresse att handelsetableringar lokaliseras i lägen så att de bidrar till en långsiktigt hållbar utveckling av samhället.

Hållbar utveckling

Göteborgsregionens kommunalförbund (GR) ska i sitt arbete bidra till en hållbar utveckling i medlemskommunerna. En sådan utveckling kan

beskrivas i de tre grundläggande och inbördes beroende dimensionerna – den ekonomiska, den miljömässiga och den sociala.

I det regionala samtalet bör handeln tydligare uppmärksammas och analyseras utifrån dessa tre dimensioner:

- **den sociala** öka tillgängligheten till dagligvaror för hushåll utan bil och stärka lokala mötesplatser m.m.
- **den miljömässiga** minimera de miljöeffekter som handeln genererar lokalt och globalt m.m.
- **den ekonomiska** ta tillvara och stärka handelns olika förutsättningar i regionens kommuner – profilerings m.m.

¹ Uthållig tillväxt. Mål och strategier med fokus på hållbar regional struktur. Antagen av GR:s förbundsstyrelse i maj 2006.

Strukturbild för handeln i Göteborgsregionen

För att stärka Göteborgsregionen och Göteborg som handelscentrum krävs ett samstämt och konsekvent agerande över lång tid. Med utgångspunkt från *Strukturbild för Göteborgsregionen*² och den handelsstruktur som beskrivs i tidigare framtaget kunskapsunderlag³ har en handelsstrategi arbetats fram.

Strukturbilden, se ovan, är ytterst förenklad för att fånga de övergripande strukturbildande ”element” (kärnan, det sammanhängande stadsområdet, huvudstråken, kustzonen, de gröna kilarna och Göta älv) som är av betydelse när det gäller att skapa en samsyn kring hur Göteborgsregionen ska utvecklas.

Nedan beskrivs de strategiska ställningstaganden som behövs för att strukturbildens intentioner skall uppfyllas. På samma sätt som de element som utgör bilden påverkas av handelns lokalisering, har dessa element också påverkan på handeln.

² En överenskommelse om att vi gemensamt tar ansvar för att den regionala strukturen är långsiktigt hållbar. Godkänd av GR:s förbundsstyrelse i maj 2008.

³ Handeln i Göteborgsregionen, ett kunskapsunderlag – juni 2004.

Huvudstrukturen

Strukturbildens övergripande element är som tidigare nämnts **kärnan, det sammanhängande stadsområdet, huvudstråken, kustzonen, de gröna kilarna och Göta älv**. Av dessa berörs de fyra första på olika sätt av hur handelsstrukturen utvecklas. Förutsättningarna för uthållig tillväxt stärks om utbyggnaden av bostäder, arbetsplatser, handel, utbildning, vård m.m. koncentreras till kärnan, välbelägna delar av det sammanhängande stadsområdet och till orter belägna i eller starkt knutna till de regionala huvudstråken. För att nå intentionerna i strukturbilden krävs ett samstämt och konsekvent agerande över lång tid.

”Vi tar ett gemensamt ansvar för att den regionala strukturen är långsiktigt hållbar. Lokalt gör vi det genom att ta ansvar för våra delar av den regionala strukturen och genom att stödja övriga kommuner i att utveckla sina delar.”⁴

I ett handelsperspektiv är vi överens om att

- kommungränserna inte är i fokus
- kommunerna har olika roller som måste få utvecklas
- prioritera handel i tätorter
- öka tillgängligheten med kollektivtrafik, gång- och cykelbanor
- stimulera till en ökad andel kollektivtrafikresande
- samspelet med andra aktörer är viktigt
- vara restriktiva mot externhandel⁵
- undvika utspridning av handel i industriområden

Därför är det viktigt att lokalisera medvetet utifrån strukturbildens intentioner.

Kärnan

Regionens kärna utgörs av den centrala del av Göteborg som är lätt att nå från hela Göteborgsregionen. Kärnan har med sitt utbud av bostäder, arbetsplatser, utbildning, kultur, nöjen och kommersiell service rollen som nav och motor för hela regionen. Handeln i regionkärnan har förutsättningar att vara unik med ett rikt och varierat utbud. Kärnan har med sina offentliga rum också en speciell roll som mötesplats för regionens invånare och besökare. Kärnans utveckling är av central betydelse för hela Göteborgsregionen.

⁴ Se fotnot 2

⁵ Handel lokaliserad utanför stadskärna eller bostadsområde, trafikorienterat och med stort antal parkeringsplatser. Termen säger inget om innehållet.

nens utveckling. Det är en gemensam uppgift att verka för att skapa en attraktiv och lättillgänglig regional kärna. Så långt det är möjligt bör resorna till och från kärnan ske med kollektivtrafik, men vid vissa inköp är det fortfarande bilen som används. Hur parkeringsfrågan löses är därför en viktig del i ett helhetsperspektiv.

I ett handelsperspektiv tänker vi på att

- ha en gemensam syn på kärnans framtida utveckling
- utveckla det unika i kärnan och se den som både motor och skyltfönster för regionen
- Göteborgs centrum – handels- och turiststaden Göteborg – är viktig som varumärke för hela regionen (jfr med evenemangstaden) och bör ses i ett internationellt perspektiv
- ta till vara köpkraften hos besökare, turister m.fl.

Det sammanhängande stadsområdet

Det sammanhängande stadsområdet definieras som de sammanhängande och tätbefolkade delarna av Göteborg (kärnan undantagen), Mölndal och Partille och som har god kollektivtrafik. I det sammanhängande stadsområdet har både mindre och större handelsplatser en viktig funktion och dessa bör kompletteras med handel när möjligheter ges. Handelsplatser har social betydelse och kan ha karaktären av t.ex. lokalt torg eller regiondelscentrum. Även vid omvandling och förtätning är det viktigt att se handeln som en del av stadsutvecklingen.

Handelns utveckling ska baseras på en attraktiv lokal kollektivtrafik med god anslutning till de överordnade stråken i ett antal utpekade knutpunkter och noder.

I ett handelsperspektiv tänker vi på att

- regiondelscentrum är i hög grad identitetsskapande för kommunen eller stadsdelen
- regiondelscentrum fyller en viktig funktion som mötesplats och knutpunkt för kollektivtrafik
- lokal handel fyller en viktig funktion för att säkerställa ett basutbud
- de lokala torgen fyller en viktig funktion som mötesplats i närområdet
- närvaro av handel gör en stadsdel levande

Huvudstråken

Huvudstråken formas av den struktur som bildas när Västlänken (förslag till tågtunnel under Göteborg) samt pendel- och regiontågstrafiken är utbyggd mot Uddevalla, Trollhättan, Alingsås/Skövde, Borås och Varberg. I stråken finns dessutom det överordnade vägtrafiksystemet (E6, E45, E20 och Rv40).

Stråken innefattar de orter som ligger längs med eller i nära anslutning till dessa banor. Här finns historiska städer med stark egen identitet samt en rad större och mindre tätorter. Dessa städer och orter inrymmer en stor befolkning och erbjuder ett varierat utbud av arbetsplatser, utbildning, handel och tjänster.

Huvudstråken utgör ryggraden i Göteborgsregionen och ska stärkas för att alla delar av regionen ska bli långsiktigt livskraftiga. Utvecklingen av huvudstråken ska ske med stöd av en attraktiv och kraftfull pendel- och regiontågstrafik.

I ett handelsperspektiv tänker vi på att

- lokalisera tillkommande handel i befintliga stråk med stationsnära lägen och god kollektivtrafikförsörjning
- handel är en viktig del av tätorternas identitet och bidrar till ett rikt stads- och vardagsliv

Kustzonen

Kustzonen, som också utgör ett strukturbildande element, omfattar det kustnära området av fastlandet, Göteborgs södra och norra skärgård samt Tjörn. I kustzonen finns en betydande del av regionens bosättning med ett antal större och mindre orter och fritids- och husområden. Förändringstrycket är stort vilket skapar möjligheter, men också svårigheter, då det saknas en kapacitetsstark infrastruktur. Många kustsamhällen upplever en kraftig befolkningsökning under några månader sommartid.

I ett handelsperspektiv tänker vi på att

- underlätta för närservice som ger ett basutbud för året-runtboende
- tillvarata de möjligheter som sommarhalvåret ger med ökad köpkraft från besökare och turister

Konsumtionen förändras ...

Handeln formas av de värderingsskiftningar och ändrade efterfrågandemönster som uppkommer i spåren av utvecklingen. Sättet att konsumera är i ständig förändring; under senare år har t.ex. tjänstekonsumtionen och e-handels utveckling fått allt större genomslag. Konsumtionen i olika livsfaser har också förändrats över tid vilket i hög grad påverkar handeln. Både den frihetstid som infaller mellan barndom och familjebildande och den tid som kommer när sedan ansvarstiden är över är idag längre än tidigare och ger utrymme för en ökad konsumtion.

En viktig del i det fortsatta arbetet är därför att följa samhällsförändringar som påverkar inte bara den fysiska miljön utan också i hög grad konsumenters beteende.

Strategier för att nå en hållbar handelsstruktur

Avgörande för om vi ska få en långsiktigt hållbar handel i regionen bestäms dels av den politiska vilja som uttrycker vad vi ska åstadkomma, dels av vår förmåga att omsätta denna vilja till

praktisk handling. I det fortsatta regionala samarbetet utgår vi från strukturbildens intentioner och fokuserar på följande insatser:

- Bygger vidare på och utvecklar befintliga handelsetableringar.
- Skapar förutsättningar som innebär att tillkommande handelsetableringar bidrar till att basutbudet tillgodoses i varje del av regionen.
- Ger marknadens aktörer tydliga signaler om den fysiska strukturen som sedan kan läggas till grund för det gemensamma arbetet med att utveckla en långsiktigt hållbar handelsstruktur i Göteborgsregionen.
- Ökar kunskapen om hur vi handlar och var vi handlar för att kommunen ska kunna se sin roll i regionen, bl.a. genom trendanalyser.
- Bejaktar differentierad utveckling av handeln som möjliggör profilering både för den enskilda kommunen och för hela regionen.
- Stimulerar fortsatt övergripande politikerdialog kring handelsfrågor och fördjupar det erfarenhetsutbyte kring handel som pågår i BRG:s handelsgrupp.⁶

Uppdragsorganisation

Uppdragslämnare och styrgrupp

Uppdragsansvarig

Projektgrupp

Referensgrupp

Layout

Styrgruppen för miljö och samhällsbyggnad

Bo Aronsson, planeringschef GR

Pia Arnesson, GR

Cecilia Kvist, GR

Olle Fredholm, GR

BRG:s handelsgrupp för näringslivsansvariga och planerare

Gunnel Lihmé, GR

⁶BRG:s (Business Region Göteborg) handelsgrupp för näringslivsansvariga och planerare från GR:s medlemskommuner. I denna tjänstemannagruppering förs kontinuerligt samtal mellan kommunerna om handelsfrågor, vilket är grunden i en informations- och kunskapsbas.

Se även
Handeln i Göteborgsregionen, ett kunskapsunderlag – juni 2004

Göteborgsregionens kommunalförbund (GR)
Besök Gårdavägen 2 • **Post** Box 5073, 402 22 Göteborg
Tel 031-335 50 00 • **Fax** 031.335 51 17 • **e-post** gr@grkom.se • **www** www.grkom.se